

ност, оцетен е индиректно българският народ като цяло. От около 4000 ромски деца в началото, започнали да изучават майчиния си език, сега продължават може би по-малко от 40. Това ще рече, че изконното човешко право на ромите да изучават своя майчин език е унищожено още в зародиш. Ромският потенциал от специалисти – излъгани, обезверени, разделени. Моралната отговорност за това носим всички – едни с бездействието си, други с прекомерните си амбиции, трети с желязната си философия, че „преклонена главица сабя не я сече“.

Какво трябва да се направи оттук нататък, за да настъпи наистина моментът за пълноценно изучаване на майчин ромски език в българското държавно училище.

За да се стъпи на здрави основи, е необходимо да се преодолеят редица обективни пречки, без чието елиминирание само ще продължим неефективната тенденция да градим въздушни кули и само да отчитаме дейност за по-добър имидж на страната ни пред света.

На първо място обучението по майчин език в българското училище изобщо трябва да стане напълно искрено, прозрачно и изпълнено със съдържание дело на държавата в лицето на просветното министерство. Досега политическите партии, обществените движения и инициативните граждански комитети имаха водеща роля в тази насока. Именно това е причината да се създаде илюзията, че изучаването на майчин език е някаква етническа прищявка, която по някакъв начин едва ли не нарушава правата на мнозинството и с това се върши нещо противозаконно. Политическите партии и обществените движения на гражданското общество имат своето място в това дело, но не бива те да бъдат нещо повече от коректив и катализатор.

На второ място изучаването на майчин ромски език изисква собствена специфична философия. Известно е, че през дългото тоталитарно минало държавната и партийна машина беше впрегната да работи срещу ромското етническо самосъзнание. Първоначално терминът „циганин“ според тогавашния уличен речник беше синоним на всичко малоценно и недостойно у човека, а после и забранен, защото това бе официално приетото наименование на една твърде многобройна етническа общност у нас, която нарича себе си ромска. Последствията върху съзнанието на ромите днес